

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VÝUKA PČ NA 2. STUPNI – základy výběru povolání

Orientace ve světě práce

Název šablony: III/2-9, Výuka PČ na 2. stupni – základy výběru povolání

Číslo a název projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3443,

Krok za krokem na ZŠ Želatovská ve 21.století

Název školy: ZŠ Přerov, Želatovská 8, 750 02, Přerov I. – Město

Číslo šablony: VY_32_INOVACE_538

Autor: Mgr. Jaromír Školoudík, Ph.D.

Datum (období) tvorby: červen 2012

Ročník: osmý a devátý

Vzdělávací oblast: základy pro výběr budoucího povolání

Anotace: trh práce a jeho jednotlivá úskalí a definice

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Aby byl dospívající člověk schopen uskutečnit zodpovědnou volbu povolání, musí posoudit nejen své osobní předpoklady pro výkon zvoleného povolání, ale také poznat trh práce a jednotlivá povolání. Obě oblasti je nutné mezi sebou pečlivě porovnávat a hledat, kde jsou ve vzájemném souladu.

Definice pojmů

Svět práce charakterizuje jako ekonomicky, sociálně a historicky strukturovaný a podmíněný prostor pro lidskou cílenou, hodnoty přinášející pracovní činnost. Je tvořen mnohými dílčími okolnostmi, které velmi vážně podmiňují a modifikují způsoby, jimiž jednotlivci vstupují do pracovních činností a v jejichž duchu také tyto činnosti vykonávají. Za nejzávažnější komponenty zde musíme považovat: charakter práce a výrobní techniky, nabídku pracovních příležitostí, organizaci trhu práce, charakter profesních vzdělávacích systémů, demografickou situaci, rovnost či nerovnost příležitostí pro realizování pracovních kariér atd.

Práce ve svých konkrétních podobách a projevech zasahuje do různých oblastí života a věd, které jí věnují svoji pozornost. Psychologické definice práce hovoří, že v ní jde o specifické formy zřetězených a motivovaných činností, konání, které ovlivňuje určitý cíl, bezprostřední nebo perspektivní společensko-ekonomické, kulturně-poznávací a etické cíle.

Povolání představuje soubor schopností, dovedností, vědomostí a osobnostních rysů, potřebných k vykonávání určitého okruhu prací, který získává člověk odbornou přípravou a praxí. Umožňuje jednotlivci získat lepší profesní postavení a společenskou pozici.

Pojem **zaměstnání** znamená okruh prací, které člověk vykonává za odměnu, mzdu nebo plat, tzn. že je zdrojem jeho obživy. Člověk může vykonávat zaměstnání v souladu se svým povoláním získaným odbornou přípravou, ale není to podmínkou.

Trh práce a jeho podstata

Trh práce bychom mohli definovat jako „**pomyslný prostor, v němž zaměstnavatelé hledají pracovní sílu a pracující ji nabízejí ve snaze obstarat si prostředky k obživě. Vzájemný poměr obou složek působí na cenu práce a souvisí i s mírou nezaměstnanosti**“

Ukazatele trhu práce

Nezaměstnanost může být dobrovolná a nedobrovolná. Dobrovolně nezaměstnaní o pracovní místo vědomě neusilují. Důvodem může být to, že jsou dostatečně ekonomicky zajištěni nebo dávají dočasně přednost volnému času. Mohou to být i lidé, kteří již ztratili naději, že budou schopni zaměstnání nalézt.

Skutečným problémem se stává nedobrovolná nezaměstnanost. Jde o takový typ nezaměstnanosti, při němž nezaměstnaný aktivně usiluje o získání zaměstnání nebo se připravuje na návrat či vstup do práce. Za nezaměstnané se považují osoby, které nepracují, ale aktivně se o práci ucházejí. Aby občané byli zahrnuti mezi nezaměstnané, musí se zaregistrovat na úřadu práce a podávat pravidelnou zprávu o svém úsilí při hledání zaměstnání.

Vývoj nezaměstnanosti se měří pomocí míry nezaměstnanosti, která představuje podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (celkovému počtu pracovních sil), vyjádřená v procentech. Pro kariérové rozhodování je důležitý také poměr počtu nezaměstnaných uchazečů k počtu volných pracovních míst.

Úloha státu na trhu práce

Jedním z cílů makroekonomické politiky každého stát je redukce nezaměstnanosti, zejména nedobrovolné a napomáhat k dosažení a udržení plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti.

O zabezpečení práva občana na zaměstnání a dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle usiluje státní politika zaměstnanosti, která je v kompetenci MPSV a úřadů práce.

Mezi opatření státu, která mají přispět ke snížení nezaměstnanosti, patří podle zlepšení služeb spojených s trhem práce, hlavně poskytování dostatečných informací a přehledů o volných pracovních místech, vládní rekvalifikační programy a vytváření veřejných pracovních příležitostí.

Na trhu práce stát významně zasahuje tím, že vydává zákony, které upravují práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků (zákoník práce) a další právní normy regulující trh práce (např. zákon o minimální mzdě), vyplácí podpory v nezaměstnanosti a podílí se finančně na rekvalifikaci pracovníků, zřizuje a

financuje úřady práce, které zprostředkovávají pracovní příležitosti, rekvalifikaci a poskytují bezplatné kariérové poradenství.

Informace o trhu práce

Situace na trhu práce je státem soustavně sledována a vyhodnocována. Základními oficiálními a pravidelnými výstupy o stavu trhu práce jsou statistiky trhu práce zpracovávané jednotlivými úřady práce a poté celostátně Správou služeb zaměstnanosti MPSV a statistiky Českého statistického úřadu. Skutečně obsáhlé a podrobné výzkumy trhu práce, které se snaží zkoumat nejen jednotlivé ukazatele trhu práce, ale i jejich příčiny a souvislosti a které jsou zaměřeny především na uplatňování čerstvých absolventů škol, jsou řešeny ve spolupráci několika výzkumných ústavů: Ústavu pro informace ve vzdělávání, Národního ústavu odborného školství a Centra pro studium vysokého školství, přičemž jsou v hojně míře využívány i informace zpracovávané výše zmíněnou Správou služeb zaměstnanosti MPSV.

Použitá literatura a zdroje:

MOTEJLKOVÁ, Věra. *Volba povolání* [online]. [cit. 10.6.2012]. Dostupný na WWW: <http://dumy.cz/material/2168-volba-povolani>

AUTOR NEUVEDEN, Autor Neuveden. *Volba povolání důležitý krok v životě* [cdrom]. [cit. 10.6.2012].

STRÁDAL, J. Praktické činnosti pro 6. - 9. ročník základních škol: Člověk a svět práce. Praha: Fortuna, 2001. ISBN 80-7168-778-2.

Obrázky použity z těchto zdrojů:

www.icm.cz/schema-vzdelavaciho-systemu-ceske-republiky/CZSchema2011-2012CZ.jpg